18.11.2019

VM/RMO
Henri Isoahde

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtiovarainministeriön vastine lakivaliokunnalle hallituksen esitykseen 55/2019 vp esitettyihin lausuntoihin

Yleistä

Hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi eräiden valtiovarainministeriön hallinnonalan erityislaeissa olevien viittausten poistamisesta tai muuttamisesta viittauksiksi lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (HE 55/2019 vp) valiokuntakäsittelyssä saadun palautteen johdosta valtiovarainministeriössä tullaan osastoittain selvittämään tarkemmin säädösmuutostarpeita, jotka liittyvät lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Tässä yhteydessä selvitetään myös mahdollisuutta muutosesitysten laatimiseen yhtenä kokonaisuutena tai ainakin suurempina osakokonaisuuksina.

Suomen Pankista annetun lain 16 §:n 2 momentti sekä valtion virkamieslain 53 §:n 1 momentti

Valiokuntakäsittelyn yhteydessä Helsingin hallinto-oikeus on kiinnittänyt huomiota siihen, että Suomen Pankista annetun lain 16 §:n 2 momentissa sekä valtion virkamieslain 53 §:n 1 momentissa on säädetty poikkeavasta muutoksenhakujärjestyksestä, jossa ensi asteen muutosta haetaan lainkohdissa säädetyissä tilanteissa suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Helsingin hallinto-oikeuden mukaan on mahdollista, että viittaus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin voitaisiin tulkita tässä yhteydessä siten, että valituslupa vaadittaisiin myös silloin, kun korkeimmalta hallinto-oikeudelta haetaan muutosta ensiasteena. Helsingin hallinto-oikeus on ehdottanut, että säännöstä selkeytettäisiin tältä osin.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n sanamuodon ja lain esitöiden mukaan (HE 29/2018 vp) valituslupa tarvitaan silloin, kun hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Viittausta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin voidaan pitää perusteltuna muun muassa siksi, että sieltä ilmenevät valituksen tekemistä ja asian käsittelyä koskevat säännökset.

Suomen Pankista annetun lain 28 §:n 3 momentti

Helsingin hallinto-oikeus on ehdottanut lausunnossaan myös, että Suomen Pankista annetun lain 28 §:n 3 momentin muutoksenhakusäännöstä hallinto-oikeuden uhkasakon tuomitsemista ja uhkasakon asettamista sekä muuta ratkaisua koskevilta osin täsmennettäisiin. Ehdotettu säännös on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain pääsäännön mukainen, eikä edellytä muutoksia.

Viittaukset yleislakiin

Helsingin hallinto-oikeus on lisäksi kiinnittänyt huomiota säännöksissä oleviin yleislakia koskeviin viittauksiin sekä eräiden ilmaisujen poistamiseen. Valtiovarainministeriö/rahoitusmarkkinaosasto on lähettänyt tätä hanketta koskien 10.7.2019 lausuntopyynnön yhteensä 11 taholle, joista neljä on antanut lausunnon. Säännösten sisältöä ja muotoilua koskevaa palautetta on antanut ainoastaan oikeusministeriö. Oikeusministeriöstä saadun palautteen perusteella säännösten rakennetta on muutettu niiden selkeyttämiseksi.

Viittaukset Finanssivalvonnasta annettuun lakiin

Helsingin hallinto-oikeuden mukaan eräät esityksessä olevat säännökset saattaisivat mahdollisesti olla selkiytettävissä poistamalla viittaukset Finanssivalvonnasta annetun lain 73 §:ään. Finanssivalvonnasta annetun lain 73 § sisältää kuitenkin useampia yleislaista poikkeavia säännöksiä muun muassa siitä, mistä nimenomaisesta hallinto-oikeudesta muutosta voidaan asiassa hakea sekä viittaussäännöksen muutoksenhausta päätökseen, joka koskee Finanssivalvonnan johtokunnan jäsentä tai varajäsentä taikka virkamiehen virkasuhdetta. Viittausten poistamista tältä osin ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 9 luvun 4 §

Helsingin hallinto-oikeus on edelleen ehdottanut, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 9 luvun 4 §:n säännöstä täydennettäisiin seuraavasti: ”Valvontaviranomaisen *tämän lain nojalla* antamaan päätökseen saa hakea muutosta…”. Ehdotettu muutos ei ole välttämätön lain selkeyden kannalta. Nykyisessä 3.7.2017 voimaan tulleessa säännöksessä ei tätä muotoilua ole käytetty. Valtiovarainministeriön tiedossa ei myöskään ole, että säännöksen tulkinnasta olisi syntynyt epäselvyyttä käytännön soveltamistilanteissa. Lainsäädännön kielellisen yhdenmukaisuuden näkökulmasta muutos voi kuitenkin olla perusteltu Helsingin hallinto-oikeuden esittämällä tavalla.

Muutosehdotus:

9 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Muutoksenhaku

Valvontaviranomaisen <u>tämän lain nojalla antamaan</u> päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Hallinto-oikeuden on valitusasiaa käsiteltäessä varattava asianajajayhdistykselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää todistelua ja muuta selvitystä, jos asia koskee ilmoitusvelvollista, jonka toimintaa asianajajayhdistys 7 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan valvoo.

Kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentti

Helsingin hallinto-oikeus on edelleen ehdottanut, että kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momenttiin lisättäisiin maininta muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen. Nykyisessä ehdotuksessa lain ensimmäisessä momentissa on yleinen valitusoikeutta koskeva säännös, jossa todetaan muun muassa seuraavaa: ”Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)”. Pykälän 2 momentti ilmoittaa muun ohessa sen, että mikäli 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettua päätöstä ei anneta säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen ja valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen sekä sen, että valituksen voi tehdä siihen saakka, kunnes päätös on annettu. Pykälän 1 momentin perusteella on selvää, että muutosta valtiovarainministeriön kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen ja sovellettava laki on tällöin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki. Ehdotettu täydennys ei siten ole tarpeen.

Valtion virkamieslain 57 §:n 1 momentti

Helsingin hallinto-oikeus on edelleen ehdottanut, että valtion virkamieslain 57 §:n 1 momentissa viitattaisiin muutoksenhakuviranomaisen *määräykseen*, eikä *päätökseen*. Helsingin hallinto-oikeus on viitannut ehdotuksessaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:än. Lain selkeyden kannalta ehdotettu muutos on perusteltu.

Muutosehdotus:

14 luku

Muutoksenhaku

57 § Valtioneuvoston tai viraston tekemään virkamiestä koskevaan tai 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen virkamies tai vastaavasti viranhakija saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Muutoksenhausta tuomioistuimen tekemään tuomarin tai esittelijän sivutointa koskevaan päätökseen säädetään tuomioistuinlain 23 luvun 1 §:ssä. Valitusaika tämän lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä. Päätös tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.